

IAF

Inspektionen för
arbetslöshetsförsäkringen

Rapport 2022:8

Arbetslöshetskassornas ekonomi 2021

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen och av ärenden om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, samt av Arbetsförmedlingens utbetalningar av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vidare granskar vi Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om varning och avstängning från aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen och Försäkringskassans handläggning av ärenden om avstängning från sådan ersättning. Vi följer utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Vi verkar för att Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan tillämpar bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor samt i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist. Vi verkar även för att säkerställa att arbetslöshetsersättning betalas ut endast till de personer som är berättigade till det.

Det gör vi bland annat genom att påtala de brister vi finner till de aktörer vi granskar, och Arbetsförmedlingen ska till regeringen och IAF redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller som man planerar att vidta med anledning av vår tillsyn. När det gäller arbetslöshetskassorna får vi dessutom meddela erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta åtgärder.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi bidrar även till att förtydliga regelverket genom yttranden till bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.

Förord

Varje år granskar IAF arbetslöshetskassornas ekonomi. Dessutom granskar vi att årsredovisningarna följer regelverket och att arbetslöshetskassorna uppfyller vissa administrativa krav.

Granskningen har genomförts av Aime Eriksson och Håkan Nordström. I arbetet har också Mirella Dizdar och Jakob Heymowski deltagit.

Rapporten föredrogs av Håkan Nordström. Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog enhetscheferna Lena Byström, Cathrine Carlberg och Annelie Westman.

Enhetschefen för analysenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 22 augusti 2022

Jessica Idbrant

Enhetschef

Håkan Nordström

Granskningsledare

Sammanfattning

Som tidigare år har IAF granskat arbetslöshetskassornas ekonomi, årsredovisningar och om de uppfyller regelverkets administrativa krav.

Arbetslöshetskassornas klarade ekonomin bra 2021

Liksom 2020 så präglades även 2021 av pandemin med en hög arbetsbelastning hos arbetslöshetskassorna. För att hantera detta har de bland annat ökat antal anställda vilket har lett till högre administrationskostnader. Även kostnaden för finansieringsavgiften har ökat. De ökade kostnaderna har gjort att flera arbetslöshetskassor har höjt medlemsavgifterna. Tack vara detta har arbetslöshetskassorna klarat ekonomin bra under 2021.

Höga kostnader leder till höga medlemsavgifter

Höga kostnader leder till höga medlemsavgifter vilket kan leda till färre medlemmar. En del arbetslöshetskassor har betydligt högre administrationskostnader än andra. Administrationskostnaderna har också ökat under pandemin. För att medlemsavgifterna ska kunna vara så låga som möjligt är det viktigt att arbetslöshetskassorna anpassar sin verksamhet efter den arbetsbelastning de har. Samarbete mellan arbetslöshetskassorna kan också göra att kostnaderna hålls nere.

Arbetslöshetskassornas följer regelverket för årsredovisningarna

IAF:s bedömning är att arbetslöshetskassornas sammantaget följer regelverket för årsredovisningarna. IAF har upptäckt få brister och uppmärksammat de berörda arbetslöshetskassorna på dessa så att de gör rätt i fortsättningen.

En del arbetslöshetskassor kan behöva förbättra de administrativa rutinerna

Arbetslöshetskassorna ska uppfylla vissa administrativa krav i regelverket. IAF har upptäckt vissa brister och uppmärksammat de berörda arbetslöshetskassorna på dessa så att de gör rätt i fortsättningen.

Innehåll

Inledning	6
Arbetslöshetskassornas ekonomi.....	6
Viktiga ekonomiska händelser under 2021.....	6
Ökade kostnader	6
Diagram 1: Administrationskostnader per medlem 2021	8
Ökade intäkter	8
Resultat och eget kapital.....	9
Diagram 2: Kostnadstäckning i månader 2021	9
Arbetslöshetskassornas årsredovisningar.....	10
Förändringar i föreskriften.....	10
Få brister i årsredovisningarna.....	10
Administrativa krav	11
Slutsatser	12
Arbetslöshetskassornas klarade ekonomin bra 2021	12
Höga kostnader leder till höga medlemsavgifter	12
Arbetslöshetskassorna årsredovisningar följer regelverket	12
En del arbetslöshetskassor kan behöva förbättra de administrativa rutinerna	13
Källor.....	14

1

Inledning

Som tidigare år har IAF granskat arbetslöshetskassornas ekonomi, årsredovisningar och om de uppfyller regelverkets administrativa krav. I granskningen har vi tittat på om arbetslöshetskassornas årsredovisningar följer IAF:s föreskrift (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor och hur arbetslöshetskassorna följer de administrativa krav som finns i föreskriften och i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor.

2

Arbetslöshetskassornas ekonomi

I det här avsnittet redovisar vi vår granskning av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Vi kunde i samband med föregående års granskning av arbetslöshetskassornas ekonomi konstatera att arbetslöshetskassornas klarade ekonomin bra under 2020 framför allt med hjälp av höjda medlemsavgifter.

Viktiga ekonomiska händelser under 2021

- Medlemsantalen i arbetslöshetskassorna började minska efter ökningen 2020.
- Arbetslösheten bland arbetslöshetskassornas medlemmar var hög i början på året men minskade sedan.
- Arbetslöshetskassornas administrationskostnader och kostnad för finansieringsavgiften ökade.
- Flera arbetslöshetskassor höjde medlemsavgifterna 2021. Några sänkte dem under året efter att höjt dem under 2020.

Ökade kostnader

Under 2020 ökade kostnaderna i arbetslöshetskassorna. Kostnaderna har fortsatt öka under 2021.

Finansieringsavgiften uppgick totalt till 4,5 miljarder kronor vilket är en ökning med 8 procent från 2020.¹ Ökningen beror på att det totala medlemsantalet var högre

¹ Finansieringsavgiftens storlek beror på antal medlemmar i arbetslöshetskassorna och nivån på den genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen. 48 §, lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

2021 än 2020 (även om medlemsantalet började minska under året) men också på grund av att den genomsnittligt utbetalade dagpenningen har ökat.

Antal anställda i arbetslöshetskassorna ökade under 2021. Detta är en orsak till att administrationskostnaderna ökade under året. De totala administrationskostnaderna som även innefattar exempelvis it- och lokalkostnader uppgick 2021 till 1,9 miljarder kronor vilket är en ökning med 6 procent från 2020.

Anställda i arbetslöshetskassorna

- Antal anställda ökade med 120 personer till 1 589 anställda.
- Av dem var 75 procent kvinnor. Det är samma andel som 2020.

Arbetslöshetskassornas kostnader uppgick totalt till cirka 6,4 miljarder kronor 2021.²

Stora skillnader i administrationskostnader

Det är stora skillnader i administrationskostnader mellan arbetslöshetskassorna. Så har det varit under lång tid. Orsaker är bland annat arbetslöshetsnivå, olika sammansättningar av medlemskategorier (som andel medlemmar med svag förankring på arbetsmarknaden och andel deltidsarbetslösa) och hur arbetslöshetskassorna väljer att organisera sig.³

Pandemin har också påverkat arbetslöshetskassorna olika mycket vilket innebär att administrationskostnaderna har förändrats på olika sätt. Administrationskostnaderna ökade exempelvis med 24 procent hos Arbetslöshetskassan Alfa⁴ men minskade med 12 procent hos Säljarnas arbetslöshetskassa under 2021.⁵

I diagram 1 framkommer skillnaderna i administrationskostnader per medlem mellan arbetslöshetskassorna:

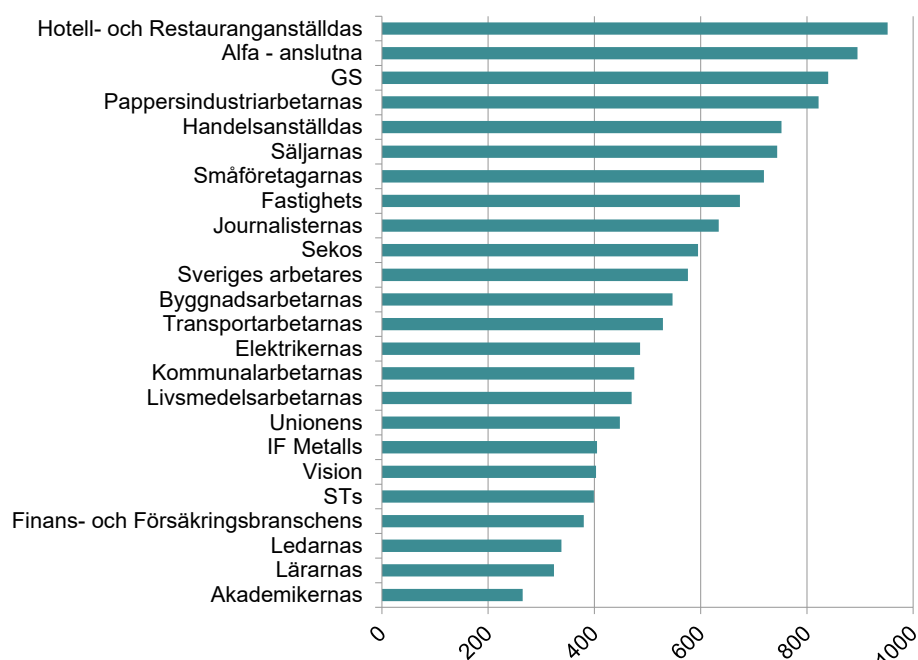
² 2020 uppgick kostnaderna totalt till cirka 6 miljarder kronor.

³ IAF 2016:27, Arbetslöshetskassornas administrationskostnader

⁴ I Arbetslöshetskassan Alfors verksamhet för anslutna vilket motsvarar medlemmar i andra arbetslöshetskassor. Arbetslöshetskassan Alfa hanterar också utbetalning av grundersättning till de som inte är medlemmar i någon arbetslöshetskassa.

⁵ Se nyckeltal i IAF:s statistikdatabas på IAF:s webbplats.

Diagram 1: Administrationskostnader per medlem 2021

Källa: Arbetslöshetskassornas årsredovisningar 2021

De arbetslöshetskassor som har högst administrationskostnad per medlem har nästan 3 gånger högre kostnad än de arbetslöshetskassor med lägst administrationskostnad per medlem. Högst administrationskostnad per medlem har Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassa och lägst har Akademikernas arbetslöshetskassa.

Ökade intäkter

Arbetslöshetskassornas intäkter kommer i huvudsak från medlemsavgifter. Utöver det har arbetslöshetskassorna också mindre intäkter från tillfälliga statliga bidrag och intäkter från värdepapper.⁷

Medlemsavgifterna

- Den genomsnittliga medlemsavgiften var 145 kronor i december 2021 vilket är 8 kronor högre än december 2020.⁶
- Medlemsavgifterna låg mellan 120 och 170 kr i december 2021.
- I genomsnitt gick 96 kronor av medlemsavgifterna varje månad till betalning av finansieringsavgiften.

⁶ Om den genomsnittliga medlemsavgiften viktas efter arbetslöshetskassornas storlek (i antal medlemmar) så har medlemsavgiften sjunkit från 140 kronor till 137 kronor per medlem och månad eftersom de två största arbetslöshetskassorna sänkte medlemsavgifterna under 2021.

⁷ Under 2021 har regeringen beslutat om bidrag till små arbetslöshetskassor och bidrag till att stärka kontrollarbetet. IAF har haft i uppdrag att föreslå hur bidragen skulle fördelas. Regleringsbrev för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen A2022/00131.

Under 2020 var det 14 arbetslöshetskassor som höjde medlemsavgifterna för att möta de ökade kostnaderna. Under 2021 har 12 arbetslöshetskassor höjt dem. 3 arbetslöshetskassor har sänkt medlemsavgifterna.

Arbetslöshetskassornas intäkter uppgick totalt till cirka 6,7 miljarder kronor 2021.⁸

Resultat och eget kapital

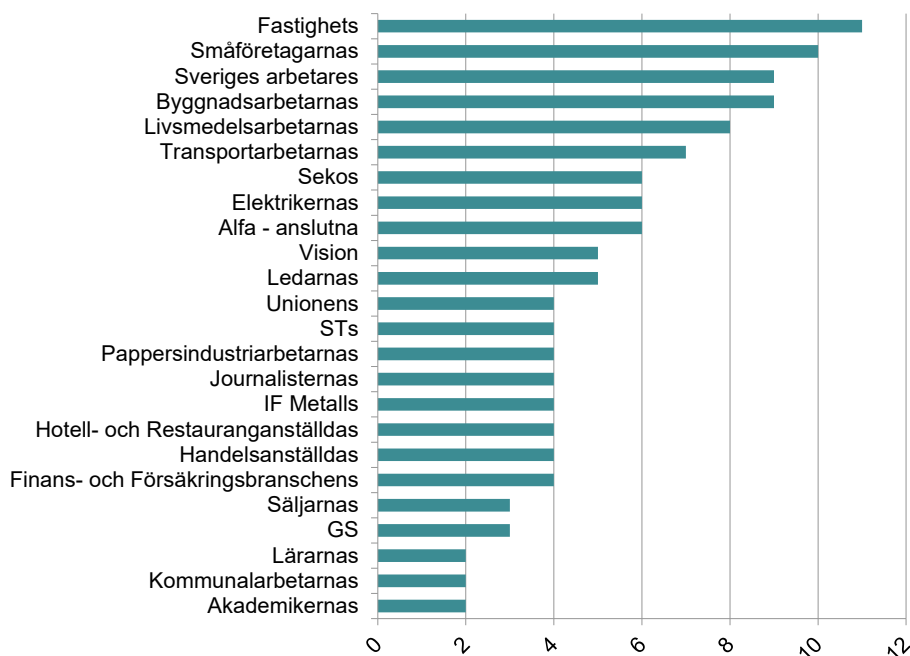
Under 2021 gjorde 15 arbetslöshetskassor ett överskott. 9 arbetslöshetskassor gjorde ett underskott. Sammantaget, för alla arbetslöshetskassor, blev överskottet cirka 263 miljoner kronor.

Det totala egna kapitalet har stärkts med överskottet och uppgick vid utgången av 2021 till 2,2 miljarder kronor.⁹

Medianvärdet för kostnadstäckningen, det vill säga hur många månader som arbetslöshetskassornas egna kapital räcker till kostnaderna var 4 månader 2021 vilket är 1 månad kortare än 2020. Att kostnadstäckningen har minskat trots att det totala egna kapitalet har ökat beror på att även kostnaderna har ökat.

Kostnadstäckningen varierar stort mellan arbetslöshetskassorna vilket framkommer i diagram 2:

Diagram 2: Kostnadstäckning i månader 2021

Källa: Arbetslöshetskassornas årsredovisningar 2021

⁸ 2020 uppgick intäkterna till cirka 6 miljarder kronor.

⁹ 2020 uppgick det totala egna kapitalet till cirka 2 miljarder kronor.

Fastighets arbetslöshetskassa har 2021 högst kostnadstäckning med 11 månader. Akademikernas, Kommunalarbetarnas och Lärarnas arbetslöshetskassor har lägst kostnadstäckning med 2 månader.¹⁰

Före 2020 var det flera arbetslöshetskassor som hade en kostnadstäckning på 12 månader eller högre. Från 2020 har ingen arbetslöshetskassa haft så hög kostnadstäckning.

Arbetslöshetskassornas soliditet är överlag bra. De arbetslöshetskassor som tidigare haft en låg kassalikviditet har förbättrat den under 2021¹¹

3

Arbetslöshetskassornas årsredovisningar

I det här avsnittet redovisar vi vår granskning av hur väl arbetslöshetskassornas årsredovisningar uppfyller kraven i IAF:s föreskrift (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor.

Förändringar i föreskriften

Inför arbetslöshetskassornas arbete med årsredovisningarna för 2021 beslutade vi om några ändringar i föreskriften.¹²

- Arbetslöshetskassorna ska tillämpa årsredovisningslagen (1995:1554), bokföringslagen (1999:1078) och god redovisningssed vad gäller hur fordringar ska tas upp.
- Arbetslöshetskassorna behöver inte längre datera årsredovisningarna samma dag som styrelserna fattar beslut om dem eftersom det underlättar en digital signering.
- Arbetslöshetskassorna ska numera ange hur många kvinnor och män som är anställda hos dem.

Få brister i årsredovisningarna

Som föregående år innehöll arbetslöshetskassornas årsredovisningar få brister. En arbetslöshetskassa kom in för sent med årsredovisningen. I övrigt upptäckte vi endast

¹⁰ Arbetslöshetskassornas egna kapital får enligt IAF:s tolkning av 44 §, lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor som högst motsvara 12 månaders kostnader.

¹¹ Soliditet och kassalikviditet finns i IAF:s statistikdatabas på IAF:s webbplats.

¹² Föreskrifter (IAFFS 2021:3) om ändring av IAF:s föreskrift (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor.

mindre brister som att information saknades i förvaltningsberättelsen eller att en redovisningsprincip eller en post saknades i resultat- och balansräkningen.

Vi har uppmärksammat de berörda arbetslöshetskassorna på bristerna så att de gör rätt i fortsättningen.

4

Administrativa krav

I det här avsnittet redovisar vi hur väl arbetslöshetskassorna uppfyller andra administrativa krav i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor och IAF:s föreskrift (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor.

Under 2021 var det 7 arbetslöshetskassor som helt uppfyllde de delar i föreskriften och förordningen som vi har granskat. Det innefattade att de redovisade antal medlemmar i tid enligt föreskriftens 9 §, att de betalade finansieringsavgiften i tid enligt förordningens 9 § och de lämnade in styrelseprotokollen i tid enligt förordningens 6 §.¹³

Övriga arbetslöshetskassor missade någon av de ovanstående delarna minst en gång under året.

Styrelseprotokollen var det vanligaste som arbetslöshetskassorna missade att lämna in i tid. 16 arbetslöshetskassor missade detta någon gång under 2021.¹⁴ Eftersom posten har infört varannandagsutdelning anser flera arbetslöshetskassor att det är svårt att komma in i tid med protokollen med nuvarande hantering. Flera arbetslöshetskassor har påtalat att hanteringen skulle underlättas om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor tillät elektronisk underskrift av protokollen.

Efter att vi har påmint arbetslöshetskassorna har de kommit in med med eller betalat vad de ska. Vi har därutöver till de arbetslöshetskassor som varit sena med styrelseprotokollen påtalat vad som krävs enligt regelverket.

¹³ De arbetslöshetskassor som uppfyllde alla krav var Arbetslöshetskassan Vision, Byggnadsarbetarnas, Kommunalarbetarnas, Livsmedelsarbetarnas, Lärarnas, Pappersindustriarbetarnas och Sveriges Arbetares arbetslöshetskassor.

¹⁴ Styrelseprotokoll ska inkomma till IAF inom en månad efter att styrelsesammanträdet har hållits enligt förordningens 6 §.

5

Slutsatser

I det här avsnittet redovisas IAF:s slutsatser.

I föregående års granskning av arbetslöshetskassornas ekonomi konstaterade IAF att arbetslöshetskassorna klarade ekonomin bra under 2020 trots pandemins konsekvenser.¹⁵ Även 2021 kom att präglas av pandemin.

Arbetslöshetskassornas klarade ekonomin bra 2021

Pandemin innebar även 2021 en hög arbetsbelastning för arbetslöshetskassorna. För att hantera detta har de bland annat ökat antal anställda vilket har lett till högre administrationskostnader. Även kostnaden för finansieringsavgiften ökade. De ökade kostnaderna har gjort att flera arbetslöshetskassor har höjt medlemsavgifterna. Tack vara detta har arbetslöshetskassorna klarat ekonomin bra under 2021.

Höga kostnader leder till höga medlemsavgifter

Det är stora skillnader i administrationskostnader mellan arbetslöshetskassorna. Så har det varit under lång tid. Några arbetslöshetskassors kostnader har ökat mycket under pandemin. Höga kostnader leder till höga medlemsavgifter vilket i sin tur kan leda till färre medlemmar. För att medlemsavgifterna ska vara så låga som möjligt anser IAF att det är viktigt att arbetslöshetskassorna anpassar verksamheten efter den arbetsbelastning de har. Under pandemin var det också flera arbetslöshetskassor som hjälpte varandra.¹⁶ Samarbete som innebär att arbetslöshetskassor med större kapacitet hjälper de med mindre kapacitet gör att kostnaderna kan hållas nere och medlemsavgifterna därmed kan vara så låga som möjligt.

Arbetslöshetskassorna årsredovisningar följer regelverket

IAF har upptäckt få brister i granskningen av årsredovisningarna och har uppmärksammat de berörda arbetslöshetskassorna på detta så att de gör rätt i fortsättningen. IAF bedömer att arbetslöshetskassorna sammantaget följer regelverket för årsredovisningarna.

¹⁵ IAF 2021:8, Arbetslöshetskassornas årsredovisningar och ekonomi 2020

¹⁶ IAF 2021:16, Analys och utvärdering av arbetslöshetskassornas handläggningstider 2020

En del arbetslöshetskassor kan behöva förbättra de administrativa rutinerna

Precis som föregående år kan IAF konstatera att de arbetslöshetskassor som har missat några av de administrativa kraven kan behöva förbättra sina administrativa rutiner för att undvika detta i fortsättningen. Eftersom styrelseprotokollen var det vanligaste som arbetslöshetskassorna missade att lämna in i tid har IAF informerat dem om vad som krävs enligt regelverket.

Källor

Föfattningar

Lagen (1997:236) om arbetslöshetskassor

Förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor

IAF:s föreskrift (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor

Föreskrifter (IAFFS 2021:3) om ändring av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor

Övrigt

Arbetslöshetskassornas årsredovisningar 2021 och 2020

IAF 2021:16, Analys och utvärdering av arbetslöshetskassornas handläggningstider 2020

IAF 2021:8, Arbetslöshetskassornas årsredovisningar och ekonomi 2020

Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, A2022/00131

IAF 2016:27, Arbetslöshetskassornas administrationskostnader

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150-48 70 00
E-post: iaf@iaf.se
www.iaf.se